

Verslag Gelukkig Wonen = wonen in het groen

11 juni 2019 50 bezoekers

Groen maakt gelukkig. Natuur in de stad verbetert de luchtkwaliteit en is goed voor ons welzijn. Het verlaagt onze stress, maakt ons blij en kan ons zelfs sneller laten genezen. Maar wat doen we eigenlijk met die kennis in de praktijk? Op dinsdagavond 11 juni onderzochten ACN en LUX de relatie tussen ons geluk en een groene leefomgeving. Ecoloog en filosoof Matthijs Schouten liet het publiek opnieuw kijken naar wat wij eigenlijk onder natuur verstaan. Architect Max van Huut en beeldend kunstenaar Patricia Sterke lieten zien hoe zij zich in hun werk door de natuur laten inspireren en Le Far West landschapsarchitecten inspireerde de zaal om de natuur in onze eigen omgeving weer onder de stenen vandaan te halen.

Hoofspreker van de avond **Matthijs Schouten** (buitengewoon hoogleraar ecologie en filosofie aan de Universiteit van Wageningen) begon met een Chinees gezegde.

'Wil je een paar uur gelukkig zijn, word dan goed dronken. Wil je een jaar gelukkig zijn, word verliefd, maar wil je je hele leven gelukkig zijn, neem dan een tuin!'

Dat mensen van nature geneigd zijn van de natuur en andere levensvormen te houden, is wetenschappelijke aangetoond. De bloeddruk zakt, de hartslag daalt, de uitscheiding van het hormoon cortisol vermindert; we voelen ons in de natuur meteen al beter. Geheel in lijn met de biofilie theorie van Edward Wilson. Maar er is een probleem met onze huidige perceptie van die natuur én met die van het begrip geluk. Geluk wordt gezien als een bevrediging van behoeften, terwijl we de neiging hebben om bij de bevrediging ervan onze verlangens te vergroten. Dat maakt uiteindelijk niet gelukkig. Tegelijkertijd bestaat er in het westen vaak geen wederkerige relatie met de natuur. Onze opvattingen over de wilde natuur werden lang gedomineerd door angst voor het onbekende. Het was een duistere wereld vol vreemde wezens. Ons ideaal was dat van een Arcadië: een op de hemel geïnspireerde natuur, de natuur zoals we die zelf willen. Inmiddels leven we in het Antropoceen en creëren een wereld die onszelf alleen nog lijkt te spiegelen. De natuur als andersoortig fenomeen is onze tegenpool.

Onze oefening is het om een nieuwe relatie met de natuur op te bouwen, zodanig dat we onszelf overstijgen. In de werkelijke ervaring van de natuur wordt je deel van het grotere geheel; een ervaring van 'kalm weten', zin en betekenis. De Japanse dichter Basho verwoorde die relatie in een haiku:

*Wanneer je goed kijkt
bloeit er een herderstasje
onder de heining!*

Niets bijzonders, maar tegelijk een mysterie.

Oefenruimte ligt naast de deur, Nijmegen ligt namelijk aan échte natuur! aldus Schouten. De voorheen gecultiveerde Ooijpolder is vrije natuur geworden en maakt Nijmegen daarmee een unieke plek in Europa. Wonen in het groen kan alleen gelukkig wonen zijn als dat 'groen' ons mag overkomen, zichzelf mag zijn. Ook als het niet bij je past. De natuur zijn gang laten gaan of zoals een van zijn studenten het verwoorde: meer 'happening' dan 'planning'.

Volgens **Max van Huut** en **Patricia Sterke** (Alberts en van Huut) hebben we de natuur nodig om te kunnen bestaan. Werkelijke verbinding met de natuur is ervan te houden als van een geliefde. Zij zet

aan tot kind zijn en beweging. Maar in de architectuur zijn we steeds met objecten bezig, terwijl we een verbinding aan moeten gaan met onze gebouwen. Die verbinding volgt uit een zoektocht naar de eenheid tussen landschap, architectuur en kunst en wordt opgeroepen door te bouwen met natuurlijke vormen. Samen mét de natuur en er niet tegenin. Aan de hand van diverse projecten uit het brede oeuvre dat het bureau de afgelopen decennia opbouwde, toonden ze dat dit alleen lukt door de natuur leidend te laten zijn. We kappen geen bomen, maar nemen ze op in ons plan.

Omdat niet iedereen verzot is op de natuur bracht **Eline van Wieren**, student creative writing aan ArtEZ en jurylid kunstbende, een persoonlijke Ode aan de Stoeptegel. Aansluitend nam **Le Far West landschapsarchitecten** ons mee in de wereld van het 'groene goud'. Want investeren in vegetatie is een verrijking: Het vermindert wateroverlast, verkoelt, draagt bij aan ons welzijn, zorgt voor buurtcohesie, een grotere biodiversiteit en is bovendien goed voor de waarde van ons vastgoed. Het goud is te vinden op onvermoede plekken: vogels nestelen op stoplichten of in asbakken, plantjes groeien door weerbarstige asfalt heen. Tijdens hun ontwerpproces is de vraag niet: 'Hoe moet het eruit zien?' maar 'Hoe moet het functioneren?'. Op een creatieve manier transformeert het bureau versteende hitteplekken naar stadsoases en tovert een parkeerplaats om tot tijdelijk parkje en speelplek.

Workshop: aan de slag! Geïnspireerd werkte de zaal aan wijktafels samen om in eigen buurt initiatieven te bedenken die bijdragen aan een groene woonomgeving: van het boven water halen van een ondergrondse beek in Nijmegen Oost tot een groene corridor voor fietsers en wilde zwijnen in Dukenburg. Om elkaar bij de les te houden schreven initiatiefnemers elkaar ter plekke een ansichtkaart als reminder aan de beste bedoelingen van vanavond. Bovendien nam de gemeente Nijmegen de neerslag van het 'groene goud' dankbaar in ontvangst.

Naar de Duitse filosoof Martin Buber zijn we in staat een boom te ervaren als een persoon (Ich-Du) en niet als een object (Ich-Es).